МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія економіки та управління

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни «Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті»
обов'язкових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Облік і аудит

за темою № 6 - Автоматизація обліку та аудиту витрат на виробництво

Харків 2021

ЗАТВЕРДЖЕНО
Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 23.09.21 № 8

СХВАЛЕНО
Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу
Протокол від 22.09.21№ 2

ПОГОДЖЕНО
Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 22.09.21№ 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління, протокол від 31.08.21№ 1

Розробники: викладач циклової комісії економіки та управління, спеціаліст вищої категорії, викладач – методист Бондаренко Л.Ф.

Рецензенти:

1. Голова циклової комісії економіки та управління КЛК ХНУВС, к.е.н., спеціаліст вищої категорії, викладач – методист, Цимбалістова О.А.
2. Професор кафедри бізнес адміністрування, маркетингу і туризму Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського, д.е.н., професор Дружиніна В.В.

План лекції:

1. Організація автоматизованого обліку витрат на виробництво
2. Склад і структура нормативно-довідкової інформації з обліку витрат на виробництво
3. Автоматизація обліку витрат на виробництво
4. Інформаційне забезпечення аудиту витрат на виробництво

Рекомендована література:

Основна література:

1. Гончарук Я.А., Марушко Н.С., Лозницький Д.С., Воляник Г.М. Інформаційні системи і технології в обліку. Навчальний посібник для ВНЗ (рек. МОН України). — Львів: Магнолія 2006, 2014. — 400 с.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. №291 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
3. Лучко М. Р., Адамик О. В. Інформаційні системи і технології в обліку й аудиті: Навчальний посібник / М. Р. Лучко, О. В. Адамик. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 252 с.
4. Сиротинська А.П., Лазаришина І.Д. Інформаційні системи підприємств малого бізнесу. Навчальний посібник для ВНЗ (рек. МОН України). — К.: ЦУЛ, 2018. — 264 с.
5. Сусіденко В. Т. Інформаційні системи і технології в обліку. [текст] навч. посіб. / В. Т. Сусіденко. – К.: ЦУЛ, 2016. – 224 с.
6. Шквір В. Д., Загородній А. Г., Височан О. С. Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті: Підручник. –Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. – 404 с.

Допоміжна література:

7. Бенько М.М. Інформаційні системи і технології в бухгалтерському обліку: монографія. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 336 с.
8. Бутинець Ф.Ф., Давидюк Т.В., Євдокимов В.В., Легенчук С.Ф. Інформаційні системи і технології в обліку: Підручник для студентів ВНЗ - 3-тє вид., перер. і доп. — Житомир: ПП «Рута», 2007. — 468 с.
9. Глушаков С.В., Мачула В.Г., Мачула О.В. ПК для бухгалтера. — Х.: Фолио, 2008. — 478 с.
10. Інформаційні системи і технології в обліку: електронний підручник для ПТНЗ [Електронний ресурс] / Л.А. Карташова, В.В. Юрженко, А.Г. Гуралюк, Л.С. Гуменна, М.Л. Ростока – К.: Інститут професійно-технічної освіти, 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bookkeper.ivet-ua.science
11. Клименко О.В. Інформаційні системи і технології в обліку: Навч. посіб. — К.: ЦУЛ, 2008. — 320 с.

12. Клімушин П.С., Орлов О.В., Серенок А.О. Інформаційні системи та інформаційні технології в економіці. — Х.: Видавництва ХарРІ НАДУ «Магістр», 2011. — 448 с.
13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999р. №318 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
14. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
15. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/
16. Шквір В.Д., Згородний А.Г. Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті. — Л.: Політехніка, 2013. — 400 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

17. Офіційний портал Верховної Ради України: Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua
18. Офіційний сайт «Вісник податкової служби України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.visnuk.com.ua.
19. Офіційний сайт журналу «Все про бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vobu.ua
20. Офіційний сайт журналу «Дебет-Кредит» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dtkt.com.ua

1. Організація автоматизованого обліку витрат на виробництво

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства, порядок її розкриття у фінансовій звітності визначаються П(С)БО 16 «Витрати».

В обліку витрати на виробництво розрізняються:

- за місцем виникнення витрат;
- за видами продукції, робіт, послуг;
- за видами витрат;
- за способом перенесення вартості на продукцію;
- за ступенем впливу обсягу виробництва на рівень витрат;
- за календарними періодами.

Виокремлюють також:

- витрати виробництва, цеху, дільниці, служби;
- витрати на виріб, типові види виробів, групи однорідних виробів, разові замовлення; валову, товарну, реалізовану продукцію;
- витрати за економічними елементами, витрати за статтями калькуляції;
- витрати прямі, непрямі, умовно-змінні, умовно-постійні;

– витрати поточні, одноразові;
– витрати виробничі та невиробничі.

Усі витрати підприємства на виробництво й реалізацію продукції у грошовій формі утворюють собівартість продукції. Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) складається з виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), яку було реалізовано протягом звітного періоду, нерозподілених постійних витрат і наднормативних виробничих витрат.

За Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» до складу виробничої собівартості продукції входять:
– прямі матеріальні витрати;
– прямі витрати на оплату праці;
– інші прямі витрати;
– загальновиробничі (змінні та постійні розподілені) витрати.

Облік витрат на виробництво здійснюють за допомогою методів, які відповідають вимогам і специфіці окремих виробництв, забезпечують складання достовірних калькуляцій собівартості продукції та організацію дійового контролю за зниженням витрат на виробництво.

Розрахунок собівартості одиниці окремих видів продукції або робіт і всієї товарної продукції називається калькуляцією. На практиці застосовують планову, кошторисну, нормативну та фактичну калькуляції.

Кореспонденція рахунків з обліку витрат на виробництво

Зміст операції	Дебет	Кредит
Списані матеріали на витрати виробництва	23	20
Нарахована заробітна плата виробничому персоналу	23	661
Нарахований ЄСВ на зарплату виробничого персоналу	23	651
Нарахований знос виробничого обладнання	23	131
Отримано послуги виробничого характеру від сторонньої організації	23	631 (685)
Списані на витрати виробництва загальновиробничі витрати	23	91
Оприбуткована готова продукція з виробництва	26	23

2. Склад і структура нормативно-довідкової інформації з обліку витрат на виробництво

До складу основної нормативно-довідкової інформації цієї ділянки обліку входять:

– *Довідники:*

1. «Номенклатура»
2. «Номенклатурні групи» - містить перелік номенклатурних груп (видів товарів, продукції, робіт, послуг), у розрізі яких передбачається ведення угрупованого обліку: обліку витрат основного та допоміжного виробництва, а також виручки, отриманої від реалізації товарів, продукції, послуг.
3. «Підрозділи»

4. «Статті витрат» - довідник використовується для зберігання переліку статей витрат. Проведення документів залежить від встановлених реквізитів даного довідника. «Вид затрат» - вибір одного з запропонованих варіантів: матеріальні, оплата праці, відрахування на соціальні потреби, амортизація, інші.
5. «Контрагенти»

– *Регістри:*

1. «Порядок підрозділів для закриття рахунків» - призначений для зберігання послідовності підрозділів для закриття рахунків під час розрахунку собівартості випуску готової продукції та полуфабрикатів.
2. «Методи розподілу непрямих витрат організацій». В залежності від специфіки виробничої діяльності підприємства під час розподілу загальновиробничих витрат можуть використовуватися різні бази розподілу, які встановлюються в даному регістрі. В колонці «База розподілу» можна обрати один з наступних методів розподілу: «Об'єм випуску», «Планова собівартість», «Оплата праці», «Матеріальні витрати».
3. «Показники при нормальній потужності» - призначений для зберігання параметрів розподілу постійних загальновиробничих витрат: бази розподілу та суми постійних витрат при нормальній потужності. Значення з регістру використовуються під час розрахунку собівартості випуску.

3. Автоматизація обліку витрат на виробництво

Автоматизований облік витрат на виробництво в 1С здійснюють в розділі «Виробництво».

Основний журнал в розділі «Виробництво» - «Виробничі документи», який містить всі види документів щодо обліку витрат на виробництво.

Операції на рахунку оформлюються в «1С» наступними документами:

1. «Вимога-накладна» - призначений для оформлення операції видачі ТМЦ зі складу у виробництво. В даному документів можна відобразити наступні види витрат: виробничі, загальновиробничі, адміністративні, витрати на збут. В обліку дані види витрат відповідають списанню вартості ТМЦ на відповідні рахунки.
2. «Звіт виробництва за зміну» - призначений для відображення наступних операцій в обліку: випуск продукції, виготовленої в цеху; надання внутрішньої послуги виробничим підрозділам; відображення в обліку даних про розподіл прямих витрат на випуск продукції, технологічні операції та інші витрати.
3. «Інвентаризація незавершеного виробництва». В кінці кожного місяця підприємство проводить інвентаризацію незавершеного виробництва. Результати інвентаризації необхідно відображати в конфігурації для того, щоб витрати, віднесені до незавершеного виробництва, були враховані під час формування собівартості продукції (полуфабрикатів, послуг), випущеної в поточному місяці. Даний документ ведеться за кожним виробничим підрозділом, в якому є залишки НЗВ на кінець місяця.

4. «Передача у переробку (з переробки)» - призначений для відображення в бухгалтерському та податковому обліку наступних операцій:
– передача матеріалів переробнику, тобто передача власних матеріалів сторонньому переробнику для випуску продукції за договором на переробку сировини;
– передача продукції замовнику, тобто продукції, яка виготовлена з давальницької сировини.
5. «Отримання з переробки» - призначений для відображення в бухгалтерському та податковому обліку операції придбання послуг за випуском продукції стороннім переробникам, самої продукції та формування звіту про використані матеріали.
6. «Реалізація послуг з переробки» - призначений для відображення в бухгалтерському та податковому обліку операцій з надання послуг щодо випуску продукції з давальницької сировини та формування звіту про використані матеріали.

Також в даному розділі обліку можна відобразити передачу малоцінних активів в експлуатацію та їх списання з експлуатації.

4. Інформаційне забезпечення аудиту витрат на виробництво

В 1С формуються наступні звіти про витрати на виробництво, які опрацьовуються під час аудиту витрат підприємства:
1. «Аналіз рахунку (бухгалтерський)» (по рахункам 23, 91). Звіт виводить початкове та кінцеве сальдо за рахунком обліку, а також обороти у кореспонденції з рахунками. Додатково можна отримати деталізацію за субрахунками та субконто, а також отримати проміжні підсумки з визначеною періодичністю.
2. «Оборотно-сальдова відомість за рахунком (бух.)» (по рахункам 25, 26). Звіт використовується для отримання залишків та оборотів за обраним рахунком. Звіт дозволяє отримати деталізацію за субрахунками рахунку, а для рахунків, за яким здійснюється аналітичний облік - деталізацію за конкретними об’єктами аналітичного обліку (субконто).
3. «Довідка-розрахунок "Калькуляція собівартості"» формується після проведення регламентних операцій:
– «Розрахунок й коригування собівартості продукції (послуг)»,
– «Оцінка вартості готової продукції та залишків НЗВ».

Друкована форма звіту є обліковим документом, що затверджує *склад витрат* на виробництво продукції та надання послуг виробничого характеру в місяці, наведеному в графі «Період»; а також є документом, що затверджує кількісні та грошові характеристики цих витрат.
4. «Довідка-розрахунок "Собівартість продукції та послуг» формується після проведення регламентних операцій:
– «Розрахунок та коригування собівартості продукції (послуг)»,
– «Оцінка вартості готової продукції та залишків НЗВ».

Друкована форма звіту є обліковим документом, що затверджує *розподіл виробничих витрат* на собівартість продукції, що випущена, та собівартість наданих послуг в місяці, наведеному в графі "Період". Звіт формується для випущеної продукції (робіт, послуг), за якими передбачені та не передбачені планові ціни.

5. «Довідка-розрахунок "Розподіл непрямих витрат» формується після проведення регламентних операцій:

– «Розрахунок та коригування собівартості продукції (послуг)»,
– «Оцінка вартості готової продукції та залишків НЗВ».

Друкована форма звіту є обліковим документом, що затверджує *розподіл загальновиробничих витрат* на витрати основного та допоміжного виробництва в місяці, наведеному в графі «Період». Звіт формується для загальновиробничих витрат.